

Bruxelles, 20. listopada 2023.
(OR. en)

14309/23

JAI 1328
FREMP 290
DIGIT 220
SOC 692
HYBRID 72
DISINFO 84

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	13399/23 + COR 1 + 13399/23 ADD 1
Predmet:	Zaključci Vijeća o digitalnom osnaživanju kako bi se zaštitila temeljna prava u digitalnom dobu i zajamčilo njihovo ostvarivanje – zaključci Vijeća (20. listopada 2023.)

Za delegacije se u prilogu nalaze Zaključci Vijeća o digitalnom osnaživanju kako bi se zaštitila temeljna prava u digitalnom dobu i zajamčilo njihovo ostvarivanje, koje je Vijeće usvojilo na 3976. sastanku održanom 20. listopada 2023.

**ZAKLJUČCI VIJEĆA O DIGITALNOM OSNAŽIVANJU KAKO BI SE
ZAŠTITILA TEMELJNA PRAVA U DIGITALNOM DOBU I ZAJAMČILO
NJIHOVO OSTVARIVANJE**

Preambula

Vijeće Europske unije,

- a) **podsjećajući** na Ugovor o Europskoj uniji, a posebno na njegove članke 2., 3. i 6.,
- b) **podsjećajući** na Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno na njegov članak 4. stavak 3., članke 8., 9. i 16., članak 67. stavak 1., članke 151. i 162. te članak 166. stavak 2.,
- c) **podsjećajući** na Povelju Europske unije o temeljnim pravima (dalje u tekstu „Povelja”), kojom se svakoj osobi jamči pravo da u potpunosti ostvaruje svoja prava i mogućnosti, a posebno na njezine članke 8., 11., 14., 15., 21., 23., 24., 25., 26., 36., 47., 51. i 52.,
- d) **podsjećajući** na to da su temeljna prava temelj svakog demokratskog društva i da je njihova zaštita, na internetu i izvan njega, ključna za jamčenje ljudskog dostojanstva, što je u digitalnom dobu postalo još veći izazov,
- e) **podsjećajući** na godišnja izvješća o provedbi Povelje, a osobito na Izvješće iz 2021. o zaštiti temeljnih prava u digitalnom dobu,

- f) **podsjecaajući** na program politike za digitalno desetljeće do 2030. kojim se, među ostalim, utvrđuje da bi europsko digitalno društvo trebalo biti temelj i potpora demokraciji zaštitom temeljnih prava i osiguravanjem sigurnog i otvorenog digitalnog okruženja i dostupnih digitalnih javnih usluga i administracije usmjerenih na čovjeka,
- g) **ističući** da se u Europskoj deklaraciji o digitalnim pravima i načelima za digitalno desetljeće potvrđuje da bi se digitalni suverenitet Europe trebao temeljiti na promicanju i zaštiti temeljnih prava, vladavine prava i demokracije, uključivosti, pristupačnosti, ravnopravnosti, otpornosti, sigurnosti i dostupnosti usluga i da bi svaka osoba trebala imati priliku steći sve osnovne i napredne digitalne vještine,
- h) **podsjecaajući**, među ostalim, na Izjavu iz Tallinna o e-upravi (listopad 2017.)¹, Zaključke Vijeća o oblikovanju digitalne budućnosti Europe (lipanj 2020.)², Zaključke predsjedništva o Povelji o temeljnim pravima u kontekstu umjetne inteligencije i digitalnih promjena (listopad 2020.)³, Berlinsku deklaraciju o digitalnom društvu i digitalnoj upravi utemeljenoj na vrijednostima (prosinac 2020.)⁴ i Lisabonsku deklaraciju o digitalnoj demokraciji sa svrhom (lipanj 2021.)⁵,
- i) **pozdravljajući** rad Agencije Europske unije za temeljna prava, a posebno izvješće naslovljeno „Oblikovanje budućnosti kakva nam odgovara – umjetna inteligencija i temeljna prava”, godišnja ažuriranja o prostoru za građansko djelovanje u EU-u, istraživanja u području mržnje i moderiranja internetskog sadržaja te izvješće naslovljeno „Temeljna prava starijih osoba: osiguravanje pristupa javnim uslugama u digitalnim društvima”,

¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/ministerial-declaration-egovernment-tallinn-declaration>

² [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XG0616\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XG0616(01))

³ <https://www.consilium.europa.eu/media/46496/st11481-en20.pdf>

⁴ https://ec.europa.eu/isa2/news/eu-member-states-sign-berlin-declaration-digital-society_en

⁵ <https://www.lisbondeclaration.eu>

- j) **uzimajući u obzir** rad europskih i međunarodnih organizacija kao što su Odbor za umjetnu inteligenciju te Europska komisija za učinkovitost pravosuđa (CEPEJ) u okviru Vijeća Europe, koja je donijela akcijski plan za razdoblje 2022. – 2025. na temu „Digitalizacija za bolje pravosuđe”,
- k) **s obzirom na to** da digitalna transformacija mijenja način na koji komuniciramo, ophodimo se jedni prema drugima, radimo, učimo, pristupamo uslugama i vodimo svoje svakodnevne živote, a to uključuje način na koji su naša temeljna prava zahvaćena i zaštićena, te s obzirom na to da pojedinci mogu iskoristiti mogućnosti koje nudi digitalna transformacija samo ako razviju odgovarajuće vještine i ako im se pruže potrebni alati,
- l) **s obzirom na to** da se predložena razina ambicije programa politike za digitalno desetljeće do 2030. sastoji u tome da ključne javne usluge do 2030. budu europskim građanima i poduzećima 100 % dostupne na internetu,
- m) **prepoznajući** važnost promicanja pristupačnosti i potrebu za otklanjanjem digitalnog jaza⁶, pogoršanog krizom uzrokovanom bolešću COVID-19, kao i povećani rizik od isključenosti,
- n) **podsjjećajući** na to da je jedan od ciljeva Akcijskog plana za provedbu europskog stupa socijalnih prava da najmanje 80 % odraslih osoba do 2030. posjeduje osnovne digitalne vještine kao preduvjet za povećanje uključenosti i sudjelovanja na tržištu rada i u društvu u digitalno transformiranoj Europi,
- o) **ponovno potvrđujući** da temeljna prava jednako vrijede na internetu i izvan njega i da bi svi trebali imati priliku i potporu za stjecanje osnovnih digitalnih vještina kako bi mogli razumjeti i ostvarivati svoja prava te iskoristiti puni potencijal javnih i privatnih usluga, koje se u sve većoj mjeri pružaju putem interneta,

⁶ Digitalni jaz odnosi se na razliku između onih koji imaju pristup internetu ili drugim digitalnim tehnologijama i mogu se koristiti internetskim uslugama i onih koji su isključeni iz tih usluga, ([definicija Eurostata](#)).

- p) **imajući na umu** da je, u skladu s Programom vještina za Europu, 2023. Europska godina vještina te da su osnovne digitalne vještine pojedinaca i poduzeća te specijalizirane digitalne vještine radne snage, kao i digitalizacija javnih usluga, preduvjet za aktivno sudjelovanje u digitalnom desetljeću i digitalni suverenitet Unije,
- q) **obvezujući se** na nadogradnju digitalne transformacije utemeljene na ljudskim pravima i usmjerene na čovjeka i na načelo da nitko ne bude zapostavljen, među ostalim izgradnjom digitalnih javnih usluga koje su uključive i dostupne osobama s invaliditetom, starijim osobama i osobama u ranjivom položaju, te na promicanje takvog pristupa i usklađenosti sa standardima EU-a na međunarodnoj razini,

Digitalno osnaživanje pojedinaca i ključnih sektora

Vijeće Europske unije:

1. **podsjeća** na to da digitalna transformacija mora doprinositi ostvarenju ravnopravnosti te pravednom i uključivom društvu u EU-u,
2. **naglašava** da svatko ima pravo pristupa kvalitetnim osnovnim i ključnim javnim i privatnim uslugama i da je jedan od ciljeva digitalizacije promicanje i olakšavanje pristupa tim osnovnim i ključnim uslugama,

3. **uvida** da 46 % europskih građana⁷ trenutačno ne posjeduje osnovne digitalne vještine te da bi, kako bi se premostio taj digitalni jaz, koji može biti potencijalni izvor opasnosti i isključenosti za građane, ali i prepreka u njihovu ostvarivanju prava, te osobe trebale imati priliku i potporu za stjecanje digitalnih vještina koje su potrebne za redovito i sigurno pristupanje internetu i digitalnim proizvodima i uslugama,

Vijeće Europske unije poziva države članice da u okviru svojih nadležnosti:

4. **promiču** odgovarajuću medijsku i digitalnu pismenost putem obrazovanja, osposobljavanja i cjeloživotnog učenja za sve kao pravo na stjecanje osnovnih i naprednih digitalnih vještina,
5. **povećaju napore** za premošćivanje digitalnog jaza smanjenjem razlike između onih koji imaju pristup pouzdanim internetskim uslugama i digitalnim alatima i vještine da se njima koriste i onih koji to nemaju, i to tako da se, s pomoću financiranja sredstvima Unije, omogući pristup brzom internetskoj povezivosti i digitalnoj tehnologiji, a pritom se posebna pozornost posvećuje jazu između urbanih i ruralnih područja i razlikama zbog socioekonomskog statusa, invaliditeta, dobi ili roda,
6. **poduzmu sve odgovarajuće mjere** kako bi se osiguralo da svi imaju jednak pristup javnim uslugama na internetu, osobito pružanjem savjeta i potpore tijekom cijelog procesa, prilikom snalaženja na javnim internetskim stranicama, upotrebe internetskih obrazaca i podnošenja dokumenata na internetu, te održavanjem nedigitalnih alternativa, ako je potrebno, kako bi se osiguralo da nitko ne bude zapostavljen; te da, imajući to na umu, također osiguraju siguran pristup s pomoću odgovarajućih sredstava za digitalni identitet,

⁷ Promatraju li se samo žene, taj se postotak podiže na 49 %, dok se u slučaju muškaraca smanjuje na 43 %.
[https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i\\$DV_317/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i$DV_317/default/table?lang=en)

7. **podizu svijest** javnosti, uključujući djecu i mlade, i to jezikom koji je prilagođen njihovim potrebama, o važnosti zaštite vlastite privatnosti i osobnih podataka u digitalnom svijetu i educiraju ih o tome kako se njihovi podaci prikupljaju, obrađuju i upotrebljavaju, kako mogu ostvarivati svoja prava, uključujući pravo na pristup vlastitim osobnim podacima i pravo na zaborav, te kako da konfiguriraju postavke privatnosti i upotrijebe šifriranje da zaštite vlastite osobne podatke,
8. **donesu potrebne mjere** za pružanje posebne zaštite i/ili digitalnih vještina prilagođenih potrebama različitih skupina, kao što su:
 - **djeca i mladi:** uključivanjem visokokvalitetnog digitalnog sadržaja u obrazovne programe, uključujući programe osposobljavanja za nastavnike i osobe koje rade s mladima, olakšavanjem pristupa opremi, pružanjem potrebnih vještina i znanja djeci i mladima kako bi na siguran način sudjelovali u digitalnom okruženju, pomažući im, među ostalim, da prepoznaju zlostavljanje na internetu, vrbovanje i druge oblike uznemiravanja i kaznenih djela na internetu, distribucijom informacija o potpori koja je dostupna djeci i mladima koji su žrtve kaznenih djela na internetu, suzbijanjem agresivnih poslovnih praksi, uvođenjem sustava za provjeru dobi za pristup internetskom sadržaju i promicanjem odgovarajućih vremenskih ograničenja za boravak pred zaslonom (u skladu s člankom 24. Povelje i uzimajući u obzir Strategiju EU-a o pravima djeteta),

- **starije osobe:** podupiranjem i pružanjem pomoći i smjernica tijekom procesa digitalne transformacije kako bi se pomoglo onima kojima je potrebna potpora u pristupu osnovnim i ključnim internetskim uslugama, upotrebi novih načina komunikacije i iskorištavanju mogućnosti koje internet pruža u pogledu zabave, učenja, osobne nadogradnje i upravljanja svakodnevicom, uz istodobno podizanje njihove svijesti o mogućim rizicima kao što su *phishing*, krađa identiteta i dezinformiranje i načinima ublažavanja takvih rizika te osiguravanjem da razumiju na koji način mogu zaštititi svoje osobne podatke (u skladu s člankom 25. Povelje),
- **žene i djevojčice:** osiguravanjem njihova ravnopravnog sudjelovanja u digitalnom području i njihova pristupa digitalnim vještinama, koji je i dalje ograničen, poticanjem sudjelovanja žena i djevojčica u području digitalnog poduzetništva i STEM-a (znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika) te ulaganjem većih napora u borbu protiv nasilja nad ženama i djevojčicama i njihova uznemiravanja na internetu kako bi se smanjio digitalni jaz među spolovima i omogućilo ženama i djevojčicama da u potpunosti iskoriste prilike koje nudi digitalna tranzicija (u skladu s člankom 23. Povelje),
- **osobe s invaliditetom:** uklanjanjem prepreka za digitalna okruženja, osobito pružanjem potrebnih proizvoda i usluga kako bi se olakšalo njihovo uključivanje i sudjelovanje u digitalnom društvu (u skladu s člankom 26. Povelje i člankom 9. Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom, kojoj je EU pristupio),

- **osobe koje žive u ruralnim područjima:** olakšavanjem pristupa internetu za zajednice na područjima sa slabijom širokopojasnom pokrivenošću i manje digitalnih sredstava,
- **osobe u nepovoljnom socioekonomskom položaju i osobe u posebno ranjivom položaju:** promicanjem stjecanja digitalnih vještina i borbom protiv digitalne isključenosti te olakšavanjem pristupa javnim upravama,
- **radnici:** pružanjem dostatnog i odgovarajućeg stručnog osposobljavanja kako bi se radnike, osobito žene, pripremilo za nova digitalna radna mjesta i zaštitilo ih od nezaposlenosti, pri čemu se svakoj osobi pruža mogućnost da se prilagodi promjenama do kojih je došlo slijedom upotrebe digitalnih alata na radnom mjestu, uključujući informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) koje se upotrebljavaju u svrhu rada, putem prekvalifikacije i usavršavanja, uz istodobno jamčenje poštenih, pravednih, zdravih i sigurnih radnih uvjeta i poštovanja radničkih prava, uključujući pravo na isključivanje iz digitalnih alata kada nisu na dužnosti,
- **potrošači:** osiguravanjem njihove sposobnosti da donose autonomne i informirane odluke i ograničavanjem iskorištavanja ranjivosti i pristranosti, među ostalim putem ciljanog oglašavanja i obmanjujućih obrazaca dizajna na korisničkim sučeljima,
- **glasači:** osiguravanjem da građani budu dobro informirani i da raspolazu vještinama u okviru medijske i digitalne pismenosti koje su potrebne za prosuđivanje u složenim situacijama koje utječu na demokratsku sferu, prije svega rješavanjem problema manipulacije informacijama i dezinformacija koje su povezane s izborima ili na drugi način utječu na slobodne i poštene izbore, uz istodobno očuvanje slobode izražavanja,

- **organizacije civilnog društva, borci za ljudska prava i novinari:** njihovom zaštitom od digitalnih prijetnji i omogućivanjem da učinkovito ojačaju svoje aktivnosti zagovaranja temeljnih prava upotrebom među ostalim digitalnih alata, promicanjem slobode izražavanja, medijske slobode i pluralizma, kao i pristupa pouzdanom, transparentnom i raznolikom digitalnom okruženju, te poticanjem sudjelovanja, solidarnosti i uključenosti,
9. **provode** aktivnosti izgradnje kapaciteta i osposobljavanja kako bi se akterima u ključnim sektorima za obranu temeljnih prava, a to su pravosuđe i izvršavanje zakonodavstva, pomoglo u očuvanju temeljnih prava i zaštiti pojedinaca i u digitalnom svijetu te se time korisnicima pružila djelotvorna i visokokvalitetna javna usluga u području pravosuđa i osiguralo se da pravosuđe uvijek bude transparentno i pristupačno;
 10. u tom bi pogledu posebnu pozornost trebalo posvetiti početnom i kontinuiranom osposobljavanju tijela za izvršavanje zakonodavstva i pravosudnog osoblja, s naglaskom na daljnjem promicanju kulture utemeljene na vladavini prava i temeljnim pravima, uz proširenje digitalizacije pravosuđa i podupiranje razvoja digitalnih stručnih vještina, u skladu s Europskom strategijom za pravosudnu izobrazbu za razdoblje 2021. – 2024.⁸,
 11. **dodijele** dostatna financijska sredstva, bilo nacionalna ili iz programâ financiranja sredstvima Unije, za potporu medijskom i digitalnom obrazovanju, osposobljavanju i razvoju vještina te da olakšaju pristup sredstvima u tu svrhu.

⁸ https://commission.europa.eu/document/f782dbde-f970-430a-847d-a77ff3e428a5_hr

Izgradnja sigurnog digitalnog okruženja u kojem su zaštićena temeljna prava

Vijeće Europske unije:

12. **naglašava** da se zaštita temeljnih prava može u potpunosti zajamčiti samo osiguravanjem pravednog, zaštićenog, sigurnog i transparentnog digitalnog okruženja, uz svođenje rizika i prijetnji u digitalnom prostoru na najmanju moguću mjeru,
13. **sa zabrinutošću napominje** da se dezinformacije, a osobito dezinformacije na internetu, uvelike šire, što dovodi do narušavanja povjerenja u institucije i medije i otežava pravo svake osobe na pristup provjerenim informacijama, kao i njihovu sposobnost donošenja informiranih odluka, te dovodi u pitanje demokratske procese i doprinosi društvenoj polarizaciji,
14. **žali** zbog naglog i zabrinjavajućeg porasta govora mržnje, zločina iz mržnje i nasilja na internetu posljednjih godina u Europi⁹, kao i zbog toga što je rastuća upotreba interneta i društvenih medija olakšala širenje govora mržnje na internetu, potpomognuta dezinhibicijom i osjećajem anonimnosti koji internetski korisnici mogu razviti,
15. **podsjeća** na to da je Europska unija nedavno donijela Akt o digitalnim uslugama¹⁰, kojim se utvrđuju pravila o obvezama i odgovornosti posrednika i čiji je cilj svesti opasnosti na internetu na najmanju moguću mjeru i suzbiti rizike na internetu uspostavom usklađenog pravnog okvira za borbu protiv širenja nezakonitog i štetnog sadržaja te na taj način ojačati zaštitu temeljnih prava na internetu,

⁹ Vidjeti, primjerice, izvješća Europske komisije protiv rasizma i netolerancije (ECRI) iz 2019. i 2020. (godišnja studija koju naručuje Resorni odjel Europskog parlamenta za prava građana i ustavna pitanja) na poveznicama: <https://rm.coe.int/ecri-annual-report2019/16809ca3e1> i <https://rm.coe.int/annual-report-on-ecri-s-activities-for-2020/1680a1cd59>.

¹⁰ Uredba (EU) 2022/2065 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga i izmjeni Direktive 2000/31/EZ (Akt o digitalnim uslugama).

16. **izražava žaljenje** zbog toga što su akteri civilnog društva, borci za ljudska prava i novinari, osobito žene, navodno izloženi visokim razinama kibernetičkih napada, prijetnji i uznemiravanja na internetu¹¹¹²,
17. **podsjeća** na to da su pravo zaštite osobnih podataka i pravo na privatnost ključna temeljna prava u digitalnom dobu, koja omogućuju zaštitu drugih temeljnih prava, uključujući kontrolu pojedinaca nad načinom na koji se njihovi osobni podaci upotrebljavaju i dijele, kao i prava na povjerljivost njihovih komunikacija i informacija na njihovim elektroničkim uređajima,
18. **ističe** da umjetna inteligencija, iako može imati znatne pozitivne učinke kao što je povećanje učinkovitosti procesâ i poticanje inovacija i istraživanja u različitim područjima života, može uključivati i znatne izazove za zaštitu temeljnih prava i borbu protiv diskriminacije ako nije dovoljno transparentna i ako se upotrebljava bez odgovarajućih zaštitnih mjera i kontrola kvalitete,
19. **ističe** važnost vještina u okviru medijske i digitalne pismenosti u borbi protiv manipulacije informacijama, uključujući dezinformacije, netočne informacije, manipulativnu propagandu i teorije zavjere, uz istodobnu zaštitu slobode izražavanja i informiranja.

Vijeće Europske unije poziva države članice da u okviru svojih nadležnosti:

20. **promiču** povoljno i pravedno digitalno okruženje za uključivu i pluralističku javnu raspravu i pomoć pojedincima kako bi im se omogućilo da razlikuju pouzdane i nepouz dane izvore informacija, prepoznaju pristranost i propagandu te razviju vještine kritičkog razmišljanja te na taj način umanje štetne učinke manipulacije informacijama, uključujući dezinformacije,

¹¹ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2022-protecting-civic-space_en.pdf

¹² <https://www.osce.org/fom/safety-female-journalists-online>

21. **podupiru** provedbu i praćenje poboljšanog Kodeksa dobre prakse o suzbijanju dezinformacija iz 2022., koji se temelji na Kodeksu iz 2018., ali se u njemu i preuzimaju ambiciozne obveze i poziva se na ambiciozne mjere usmjerene na suzbijanje dezinformacija na internetu, a industrija se potiče na pridržavanje samoregulatornih standarda za borbu protiv dezinformacija,
22. **nastave s borbom** protiv govora mržnje na internetu, uz stavljanje naglaska, među ostalim, na potrebu za učinkovitom kriminalizacijom poticanja na nasilje i mržnju i potrebu da svaka osoba razumije učinak govora mržnje na pojedince i društvo te da ga identificira i prijavljuje, i čine to osiguravanjem obrazovanja o digitalnom građanstvu i sigurnosti na internetu te time pomažu pojedincima da postanu svjesniji činjenice da govor mržnje predstavlja kršenje temeljnih prava koje može imati ozbiljne posljedice i dovesti do fizičkog nasilja, uhođenja, zastrašivanja, objektivizacije, uznemiravanja, seksualnog uznemiravanja i diskriminacije, uključujući zločine iz mržnje, te da može imati odvratajući učinak na slobodu izražavanja, osobito kad su posrijedi novinari, i na sudjelovanje u javnim demokratskim raspravama,
23. **podupiru i prate** provedbu Kodeksa ponašanja EU-a za suzbijanje nezakonitog govora mržnje na internetu, koji se pokazao kao koristan alat za suradnju vlasti, organizacija civilnog društva i tehnoloških platformi u području moderiranja sadržaja, kako bi se povećala njegova učinkovitost,
24. **podupiru** provedbu Akta o digitalnim uslugama kako bi se osigurala dosljedna primjena pravila na kojima se temelji borba protiv nezakonitog i štetnog internetskog sadržaja u EU-u, te da podižu svijest javnosti o dostupnim mehanizmima za prijavljivanje nezakonitog i štetnog internetskog sadržaja,

25. **ojačaju** kapacitete pravosudnih tijela i tijela za izvršavanje zakonodavstva za istragu i kazneni progon nezakonitih zločina iz mržnje i govora mržnje na internetu, među ostalim razmjenom najbolje prakse i potpunim iskorištavanjem alata i platformi za suradnju, uz istodobno promicanje pristupačnog digitalnog pravosuđa za sve,
26. **osiguraju** da nadležna nacionalna nadzorna tijela imaju dostatne resurse i osoblje s odgovarajućim digitalnim osposobljavanjem za praćenje usklađenosti s pravilima o zaštiti podataka i privatnosti u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka, Direktivom o privatnosti i elektroničkim komunikacijama i drugim relevantnim zakonodavstvom Unije i nacionalnim zakonodavstvom, te da uspostave posebne kampanje za informiranje i podizanje svijesti o ulozi tih tijela i načinu na koji ona mogu pomoći pojedincima u zaštiti njihovih prava, u skladu s člancima 7. i 8. Povelje, kako bi se prije svega osiguralo poštovanje privatnog i obiteljskog života, kao i privatnost i osobni nadzor nad podacima,
27. **poduzmu potrebne mjere** za izradu regulatornih režima koji su otporni na buduće promjene i tehnološki neutralni, uz osiguravanje da se umjetna inteligencija (UI) razvija i koristi na uključiv i održiv način u čijem je središtu čovjek te da ima pristup koji se zasniva na temeljnim pravima, uzimajući u obzir potrebu da se u svakoj osobi osvijeste prilike koje UI donosi, ali i rizici i izazovi koje predstavlja kad su posrijedi temeljna prava te kako kompleksnost UI-ja i nedostatak transparentnosti mogu otežati prepoznavanje i dokazivanje mogućih kršenja prava ili povreda prava, kao i povratno utvrđivanje mogućih grešaka ili nedostataka u funkcioniranju sustava.

Vijeće Europske unije:

28. **pozdravlja** rad i inicijative Komisije na promicanju digitalnih vještina među pojedincima u Uniji i na jačanju zaštite temeljnih prava, među ostalim u digitalnom kontekstu, kao što su:

- godišnja izvješća o provedbi Povelje temeljnih prava, a osobito Izvješće iz 2021. o zaštiti temeljnih prava u digitalnom dobu,
- komunikacija naslovljena „Digitalni kompas 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće”, koja je dovela do donošenja programa politike za digitalno desetljeće do 2030.,
- Akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava,
- nova Europska strategija za bolji internet za djecu (BIK+),
- Akcijski plan za europsku demokraciju,
- poboljšani Kodeks dobre prakse o suzbijanju dezinformacija iz 2022.,
- Kodeks postupanja za borbu protiv nezakonitog govora mržnje na internetu iz 2016.,
- Akcijski plan za digitalno obrazovanje,
- zakonodavne i nezakonodavne aktivnosti o umjetnoj inteligenciji, kao što su etičke smjernice o upotrebi umjetne inteligencije i podataka u poučavanju i učenju za nastavno osoblje,
- Program vještina za Europu,
- strategija EU-a za pravosudno osposobljavanje,
- paket mjera za digitalne vještine i obrazovanje,

- smjernice za promicanje i razvoj vještina medijske pismenosti,
- Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.

Vijeće Europske unije poziva Komisiju da:

29. **prati** provedbu programa politike za digitalno desetljeće do 2030. kako bi se osiguralo da ciljevi strategije, koji se odnose na digitalne kapacitete u području infrastrukture, obrazovanja i vještina te na digitalnu transformaciju poduzeća i javnih usluga, do 2030. budu propisno ostvareni,
30. **suzbija** dezinformacije i nezakoniti sadržaj na internetu putem nadzora i provedbom pravila iz Akta o digitalnim uslugama te redovitim procjenama provedbe poboljšanog Kodeksa dobre prakse u suzbijanju dezinformacija iz 2022. i Kodeksa postupanja za borbu protiv nezakonitog govora mržnje na internetu te inzistiranjem na tome da se dionici pridržavaju standarda i obveza koji su u njima sadržani, a čiji je cilj stvaranje transparentnijeg, sigurnijeg i pouzdanijeg internetskog okruženja, uz poštovanje slobode izražavanja,
31. **nastavi štiti i podupirati** organizacije civilnog društva i borce za ljudska prava kako bi se promicao uspješan digitalni prostor za građansko djelovanje i izgradila otpornost organizacija civilnog društva i boraca za ljudska prava da se odupru prijetnjama na internetu, uplitanju i poremećajima,
32. **nastavi podupirati** cijeli lanac provedbe i relevantne dionike u državama članicama **te surađivati** s njima u kontekstu rada skupine EU-a na visokoj razini za borbu protiv govora mržnje i zločina iz mržnje te pružanjem smjernica, razmjenom dobre prakse i financiranjem,

33. **prati** digitalna načela i prava utvrđena u Europskoj deklaraciji o digitalnim pravima i načelima za digitalno desetljeće prilikom suradnje s državama članicama kako bi se ostvarili opći ciljevi programa politike za digitalno desetljeće do 2030. te da uzme ta načela i prava u obzir u zakonodavnim inicijativama i naporima usmjerenima u razvoj tehnologije,
34. **uključi** digitalno osnaživanje u sve relevantne politike EU-a s obzirom na to da su digitalne vještine danas transversalne i time od presudne važnosti za naš razvoj u digitalnom društvu te da **ojača** uključivanje ravnopravnosti i temeljnih prava u sve relevantne politike EU-a s digitalnom komponentom s obzirom na to da su internetski i digitalni svijet jedno od glavnih područja za ostvarivanje temeljnih prava u današnjem društvu,
35. **osigura** provedbu nove Europske strategije za bolji internet za djecu (BIK+) kako bi se unaprijedile digitalne usluge koje su primjerene dobi i kako bi se osigurala zaštita, osnaživanje i poštovanje svakog djeteta na internetu, uzimajući u obzir Strategiju EU-a o pravima djeteta, a osobito njezin dio 5.,
36. **podupire** inicijative usmjerene na promicanje razvoja digitalne svijesti i vještina putem financijskih programa, kao što su ESF+, Mehanizam za oporavak i otpornost, program Digitalna Europa, program Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti, program Pravosuđe, Instrument za povezivanje Europe i Erasmus+,
37. **podiže svijest i distribuira informacije** o inicijativama Unije u tom području, kao što je Europska platforma za digitalne vještine i radna mjesta, koja nudi informacije i resurse o digitalnim vještinama te mogućnosti osposobljavanja i financiranja.